

Nr 80.

Av herrar **Wagnsson** och **Nordborg**, om ökat understöd åt svenska föreningen för dövas väl.

Svenska Föreningen för Dövas Väl bildades år 1921. På grund av kungl. proposition beviljades föreningen samma år ett understöd av statsmedel å 4,000 kronor och samma belopp beviljades för vardera åren 1922, 1923 och 1924. 1925—1930 utgick understödet med 5,000 kronor årligen, från och med budgetåret 1931—1932 har föreningen tillerkänts 6,000 kronor årligen och från och med 1936—1937 8,000 kronor årligen.

Föreningens verksamhet har under de gångna åren i hög grad utvecklats. Förutom föreningen i Stockholm, »huvudföreningen», ha lokalföreningar upprättats i Göteborg, Västerås, Uppsala, Sundsvall, Gävle, Borås, Jönköping, Lund, Norrköping och Falun, samt i dagarna i Östersund. Föreningen ägde vid 1937 års slut 1,831 medlemmar. Även lokalföreningarna ha, delvis med stöd från huvudföreningen, kunnat allt efter ortsförhållandena stabilisera och utvidga sin verksamhet bland döva och lomhörda, äldre såväl som barn.

Utvecklingen av verksamheten har emellertid medfört stegrade krav på föreningens ekonomi, vilka föreningen sökt möta genom anordnande av basarer, insamlingar och dylikt. Ofta ha emellertid de på så sätt insamlade medlen måst användas till speciellt ändamål för att tillgodose någon särskild gren av arbetet. Av de donationer föreningen under de gångna åren fått mottaga, vid årsskiftet belöpande sig till sammanlagt 63,785 kronor 75 öre, har endast avkastningen fått användas, och i betraktande av nuvarande ränteläge är det uppenbart, att denna till en mycket ringa grad täcker föreningens utgifter. Grundstommen i föreningens ekonomi har också städse varit det av statsmedel erhållna understödet. Med hänsyn till de ökade utgifterna och viss nödvändig utvidgning av arbetet får föreningen härmed göra underdånig hemställan, att Kungl. Maj:t täckes utverka förhöjt understöd till föreningen.

I de lokaler, som äro förhyrda av *huvudföreningen*, inrymmas byråns expedition, apparatsamlingen, skolan för döva småbarn och Dövas Väls syateljé. Å de tider, då lokalerna icke äro upptagna för ovan angivna ändamål, användas dessa för labiologiundervisningen, andaktsstunder, föredrag, samkväm, lånebibliotek etc. De inom föreningen bildade klubbarna och studiecirkelarna hava ock där sina sammankomster. Även *lokalföreningen i Göteborg* förhyr egen lokal för verksamheten.

Byråarbetet har i hög grad utvecklats. Sekreteraren i huvudföreningen har liksom sekreteraren i lokalföreningen i Göteborg utom vanliga sekretärargörömmål varje dag (dock viss inskränkning i arbetet under sommaren

och jultiden) *mottagning* för lämnande av råd och upplysningar i angelägenheter, som röra döva och lomhörda, och ombesörjer i samma syfte omfattande korrespondens. Sekreterarna ha hittills ställt sig till förfogande utan anspråk på ersättning för det krävande och omfattande arbetet, men ökningen i göromålen har gjort det nödvändigt att till deras hjälp *anställa avlönad personal*. I huvudföreningen äro sedan den 1 januari 1938 anställda en kassörska och med partiell tjänstgöring två examinerade sjuksköterskor. Från och med den 1 september innevarande år kommer emellertid tjänstgöringen för den ena att utökas till heltidstjänst. Sammanlagda ersättningsbeloppet för dessa tre anställda jämte springflicka kommer då att uppgå till cirka 7,000 kronor per år, vilket innebär en merkostnad av över 3,000 kronor jämfört med föregående år. I Göteborg är anställd en avlönad arbetskraft, och från och med nästkommande år torde det bliva ofrånkomligt att utbetala arvode till sekreteraren, varigenom lönekontot skulle uppgå till 2,800 kronor per år, vilken utgift ej kan bestridas av lokalföreningen.

Den stora ökningen i arbetet är framför allt orsakad av att föreningens *apparatsamlingar* i Stockholm och Göteborg allt mera anlitas. Tack vare de framsteg tekniken på sistone gjort finnas numera goda apparater, som för många lomhörda innebära en hjälp ut ur arbetslöshet och isolering och tillbaka till uppgifter i hem och samhälle. Föreningens båda stora apparatsamlingar förfoga över ett rikhaltigt urval av apparater och söka vara å jour med utvecklingen på området även utomlands. Utprovningarna ske i intimt samarbete med öronläkare och äro utomordentligt krävande. Ett tidsödande individuellt arbete fordras för att i varje särskilt fall finna den lämpligaste apparaten. Många lomhörda falla tyvärr offer för vilseledande hörapparatreklam eller för försäljare med ett begränsat urval apparater. Ett omfattande upplysningsarbete vore synnerligen behövt, men av brist på medel har föreningen ej kunnat utföra detta i sådan omfattning som skulle vara önskvärt. Förutom de ovan nämnda apparatsamlingarna i Stockholm och Göteborg finnes endast en samling å Sabbatsbergs sjukhus i Stockholm samt en mindre samling å Svenska Föreningens för Dövas Vål lokalförening i Norrköping. De hörselsvaga från landet i övrigt ha därför inga andra möjligheter att erhålla sakkunnig och opartisk vägledning vid val av hörapparat än att besöka någon av nämnda samlingar. De små provsamlingar föreningen utsänder till landsorten kunna icke ordnas så, att de motsvara behovet. Som kostnaderna för upprättande av apparatsamlingar på skilda håll i landet skulle bli mycket dryga, icke minst i betraktande av behovet av kompetent personal härför, anser föreningen, att de hörselsvagas intressen i detta hänseende bäst skulle tillgodoses, om en erfaren person årligen kunde besöka öronavdelningarna å de olika central-lasarettens medförande en full uppsättning av de modernaste hörapparaterna till tjänst för de lomhörda i kringliggande del av landet. Sistlidne april företogs för första gången en sådan resa från huvudföreningen till Falun, varvid 81 patienter enbart å denna ort sökte och erhöilo vägledning vid val

av hörapparat. Med vetskap om möjligheten för många lomhörda att genom en god hörapparat bli en samhällsnyttig individ ha öronläkare på olika platser riktat framställningar till föreningen om liknande besök. Föreningen har dock av ekonomiska skäl ej kunnat utvidga detta arbete. Föreningen erhåller en mindre provision, i medeltal 15 %, på genom föreningen försålda apparater. En höjning av provisionerna är dock ställd i utsikt. Dessa provisioner skulle emellertid endast täcka en del av utgifterna för dylika resor. Från Pensionsstyrelsen har föreningen mottagit anslag för hörapparater, men detta är avsett endast för inköp av apparater till sådana mindre bemedlade lomhörda, som genom apparat kunna väntas lättare erhålla eller behålla arbetsanställning. I de fall, där bidrag utgår ur Pensionsstyrelsens anslag, avstår föreningen sin provision till förmån för patienten. Föreningen nödgas även i vissa fall lämna bidrag till inköp av hörapparater åt obemedlade.

Föreningens tidningsorgan »*Meddelanden från Svenska Föreningen för Dövas Vål*» utkommer med 11 ordinarie nummer årligen samt ett särskilt julnummer. De ordinarie numren kunna, tack vare tillmötesgående samarbete med tidskriften *Hygienisk Revy*, framställas för en jämförelsevis ringa kostnad. Trots att redaktören åtnjuter ett arvode av endast 500 kronor och artikelförfattarna ej honoreras, ha dock — med avdrag för inkomst av annonser — kostnaderna för år 1937 utgjort 1,862 kronor.

Avläsekurserna röna en mycket livlig tillslutning. Föreningen måste emellertid ofta bevilja nedsättning i kursavgiften eller helt befria obemedlade från erläggande av avgift. Det ovan nämnda anslaget från Pensionsstyrelsen, 2,500 kronor, avser även denna gren av verksamheten som bidrag till vissa frielever från annan ort för att möjliggöra deras vistelse på plats, där avläsekurs hålles.

Dövas Väls syateljé, som avser att bereda arbete åt döva kvinnor och med hänsyn till ändamålet åtnjuter ett anslag av Stockholms stad (år 1938 2,000 kronor), har innevarande år utvidgat verksamheten genom att anordna en aftonkurs för vidare utbildning av döva sömmerskor. Som arbeterskorna i regel ej äro yrkesutbildade, har ateljén årligen, utom år 1937, varit i behov av ekonomiskt stöd från föreningen.

Kostnaderna för den speciella gren av verksamheten, som utgöres av *skolan för döva småbarn*, bestridas huvudsakligen av medel, som erhållas i anslag av Stockholms stad (år 1938 6,000 kronor) och av särskilt statsbidrag, sedan år 1931 125 kronor för varje vid höstterminens början i skolan inskrivet barn. Innevarande års riksdag har höjt detta sistnämnda bidrag till 300 kronor. Styrelsen har dock ansett sig böra höja lönerna för föreståndarinna och lärarinnor från och med nästa läsår med tillsammans 800 kronor. Föreningens styrelse har ansett, att det till föreningen lämnade allmänna understödet av statsmedel ej skulle användas till skolan. Föreningen har på olika sätt måst skaffa medel för att täcka den brist, som så gott som varje år uppstått på skolans konto.

Vad *lokalföreningarna* beträffar, erlægga dessa till huvudföreningen en

viss del (1 krona per medlem) av sina årsavgifter, som närmast avser utgöra bidrag till kostnaderna för »Meddelanden», av vilka 1 exemplar tillställs varje medlem, såväl i huvudföreningen som i lokalföreningarna. Huvudföreningen erhåller således ej något ekonomiskt stöd av lokalföreningarna, utan tvärtom har huvudföreningen brukat tilldela dem större eller mindre andel av understödet av statsmedel till labiologikurser, byråverksamhet e. d., år 1937 1,685 kronor 50 öre. (Skillnaden mellan 2,719 kronor 50 öre, som upptagits i den tryckta årsredogörelsen och denna summa utgöres av det belopp, varmed lokalföreningarna debiterats för »Meddelanden» eller 1 krona per medlem.) Det beräknas, att så skall ske även i fortsättningen, och, som redan framhållits, föreligger behov av ökat bidrag till lokalföreningen i Göteborg. Önskvärt vore vidare att genom flera *resor och föredrag* stimulera och vidmakthålla intresset hos lokalföreningarna och att verka för upprättandet av flera lokalföreningar. Föreningen har nödgats att i nu sagda avseenden iakttaga en måhända alltför långt gången försiktighet med avseende på utgifterna.

Trots noggrann sparsamhet med föreningens medel är föreningen ovillkorligen nödsakad att söka skaffa sig betydligt ökade inkomster, om föreningen skall vara i stånd till att låta verksamheten fortsätta i sin naturliga utveckling. Av bilagda tablå över beräknade utgifter och inkomster för räkenskapsåret 1 januari—31 december 1939, vilken grundar sig dels på motsvarande siffror under år 1937, dels på stegrade utgifter, som redan under innevarande år visat sig oundgängligen nödvändiga inom vissa områden av verksamheten, framgår, att en brist beräknas komma att uppstå å ej mindre än 6,000 kronor.

Den lämnade ekonomiska redogörelsen torde nog samt giva vid handen, att föreningen är i starkt behov av ökat statsbidrag för sin verksamhet, om ej denna skall äventyras. Föreningen anhöll i en underdånig framställning den 1 juni 1938 om en höjning av statsanslaget med 4,000 kronor till 12,000 kronor. Till ytterligare stöd för sin underdåniga hemställan får föreningen hänvisa till bilagda tryckta redogörelse för verksamheten och den ekonomiska ställningen år 1937.

Skolöverstyrelsen tillstyrkte för sin del föreningens anhållan. Överstyrelsen anförde därvid bland annat:

»Överstyrelsen har vid avgivande av utlåtande rörande tidigare av föreningen gjorda framställningar i liknande syfte haft anledning lämna utförlig redogörelse för föreningens ändamål och verksamhetssätt samt jämväl vitsordat det starka behovet av understöd. Därvid har av överstyrelsen framhållits, hurusom de uppgifter, för vilka föreningen arbetar — att på alla sätt söka befordra de dövas och lomhörda intressen — måste anses i hög grad behjärtansvärda.

Överstyrelsen finner den begärda ökningen, från 8,000 till 12,000 kronor, vara väl motiverad. Såväl huvudföreningen i Stockholm som lokalföreningen i Göteborg ha på grund av ökade göromål måst anställa ytterligare avlönad personal, vilket åsamkat föreningen en betydande merutgift. Vidare

finner överstyrelsen det vara av stort värde att föreningen beredes ökade möjligheter att göra sina hörapparatsamlingar kända i landets olika delar icke minst med hänsyn därtill, att många lomhörda falla offer för vilseledande reklam för hörapparater.»

Då den av Svenska föreningen för dövas väl bedrivna verksamheten är i högsta grad behjärtansvärd och förtjänt av det allmännas stöd få vi under hänvisning till det anförda hemställa,

att riksdagen till understöd åt Svenska föreningen för dövas väl för budgetåret 1939/40 måtte anvisa ett anslag av 12,000 kronor, att utgå under de villkor Kungl. Maj:t kan finna skäl föreskriva.

Stockholm den 20 januari 1939.

Ruben Wagnsson.

O. A. Nordborg.